

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

UZNESENIE

Ústavného súdu Slovenskej republiky

III. ÚS 496/2024-12

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Roberta Šorla (sudca spravodajca) a sudcov Ivana Fiačana a Martina Vernarského v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Portos Real Estate SE**, Záhřebská 562/41, Praha, zastúpeného Advokátska kancelária JUDr. AŽALTOVIC & PARTNERS s. r. o., Pred poľom 1652, Trenčín, proti rozsudkom Okresného súdu Považská Bystrica č. k. 14Cb/247/2017-189 zo 6. novembra 2019 a Krajského súdu v Trenčíne č. k. 16Cob/11/2020-270 z 31. augusta 2021 a uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 2Obdo/42/2023 z 30. mája 2024 takto

r o z h o d o l :

Ústavnú sťažnosť **o d m i e t a .**

O d ô v o d n e n i e :

I.

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručенou ústavnému súdu 12. septembra 2024 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd rozhodnutiami súdov v civilnom spore.

II.

2. V spore žalujúceho mesta a žalovaného sťažovateľa nebolo skutkovo sporné, že mesto vlastní pozemok, na ktorom v roku 1965 odborová organizácia postavila dom kultúry, ktorý od decembra 2014 do novembra 2017 vlastnil sťažovateľ. Okresný súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom vyhovel žalobe mesta a sťažovateľa zaviazal zaplatiť mu 51 108,69 eur. Bol toho názoru, že sťažovateľ sa tým, že mal na pozemku mesta v uvedenom období stavbu, na jeho úkor užívaním tohto pozemku bezdôvodne obohatil. K námietke sťažovateľa, že žaloba je v rozpore s dobrými mravmi, uviedol, že ak vlastníci pozemku a stavby nemienia vec riešiť podľa § 135c Občianskeho zákonníka, s čím sa spája vynaloženie vyšších nákladov, potom je platenie akéhosi nájomného ako bezdôvodného obohatenia riešením, ktoré nie je v rozpore s dobrými mravmi.

3. Proti rozsudku okresného súdu podal sťažovateľ odvolanie, v ktorom okrem iného namietol, že okresný súd mal žalobu mesta zamietnuť, lebo bola podaná v rozpore s dobrými mravmi, keďže mesto ňou nemienilo vyriešiť ich právny vzťah založený rozdielnym vlastníctvom pozemku a stavby, tak ako to predpokladá § 135c Občianskeho zákonníka, podľa ktorého (i) ak niekto zriadi stavbu na cudzom pozemku, hoci na to nemá právo, môže súd na návrh vlastníka pozemku rozhodnúť, že stavbu treba odstrániť na náklady toho, kto ju zriadil, (ii) pokiaľ by odstránenie stavby nebolo účelné, prikáže ju súd za náhradu do vlastníctva vlastníkovi pozemku, pokiaľ s tým vlastníkom pozemku súhlasí, a (iii) súd môže usporiadať pomery medzi vlastníkmi pozemku a stavby aj inak, najmä tiež zriadiť za náhradu vecné bremeno, ktoré je nevyhnutné na výkon vlastníckeho práva k stavbe.

4. Krajský súd ústavnou sťažnosťou namietaným rozsudkom rozsudok okresného súdu potvrdil. K námietke sťažovateľa uviedol, že nebolo možné použiť § 135c Občianskeho zákonníka, pretože nejde o neoprávnenú stavbu. Z tohto dôvodu je odvolacia námietka, že výkon práva zvolený mestom je v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, nedôvodná.

5. Proti tomu podal sťažovateľ dovolanie, v ktorom okrem iného v súvislosti s námietkou nesprávneho právneho posúdenia položil otázku, či vlastníkom pozemku môže uplatňovať len zodpovednostné (sekundárne) nároky na vydanie bezdôvodného obohatenia bez toho, aby sa zároveň (primárne) domáhal odstránenia protiprávneho stavu, a ak uplatňuje len zodpovednostné nároky, či ide o výkon práva v rozpore s dobrými mravmi. Podľa najvyššieho súdu na zodpovedaní tejto otázky nespočívalo rozhodnutie krajského súdu a významné bolo len to, že sťažovateľ od decembra 2014 do novembra 2017 užíval pozemok mesta svojou stavbou, čím sa na úkor mesta bezdôvodne obohatil. Podľa najvyššieho súdu krajský súd svoje rozhodnutie nezaložil na právnej otázke, či mesto svoje právo na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatňovalo v súlade s dobrými mravmi a teda či sa malo najskôr, alebo súčasne domáhať odstránenia protiprávneho stavu podľa § 135c Občianskeho zákonníka. Preto sťažovateľ nevymedzil právnu otázku, od ktorej záviselo rozhodnutie krajského súdu. Aj z tohto dôvodu najvyšší súd dovolanie sťažovateľa ústavnou sťažnosťou namietaným uznesením odmietol.

III.

6. Podľa sťažovateľa k porušeniu jeho práv došlo tým, že mestu bol priznaný nárok, ktorý je v rozpore s dobrými mravmi, keďže namiesto odstránenia protiprávneho stavu sa mesto proti nemu opakovane domáha „sekundárneho“ nároku na vydanie bezdôvodného obohatenia, čím udržiava protiprávny stav jeho stavby na pozemku mesta. Sťažovateľ tvrdí, že tak sa stáva nedobrovoľným nájomcom mesta. Sťažovateľ ďalej cituje svoju dovolaciu otázku a odpovede najvyššieho súdu. Je toho názoru, že dovoľenie bolo odmietnuté formálne, hoci nastolil otázku zneužitia práva mesta na vydanie bezdôvodného obohatenia v rozpore s dobrými mravmi podľa § 3 ods. 1 Občianskeho zákonníka, ak si mesto zároveň voči nemu neuplatnilo nárok podľa § 135c Občianskeho zákonníka. Sťažovateľ odkazuje na rozhodnutia ústavného súdu a kritizuje, že najvyšší súd sa nepokúsil z jeho argumentácie vyabstrahovať relevantnú a i tak jasne nastolenú právnu otázku. Odôvodnenie odmietnutia jeho dovolania považuje za všeobecné a podložené len citáciou zákonných ustanovení a rekapituláciou právnych záverov okresného a krajského súdu.

IV.

7. V rozsahu proti uzneseniu najvyššieho súdu je ústavná sťažnosť zjavne neopodstatnená a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. g) zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) odmietnutá. Z hľadiska ústavného posúdenia tohto uznesenia treba rešpektovať právomoc najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom vymedzovať si prípustnosť dovolania a vychádzať z toho, že v prvom rade je vecou najvyššieho súdu určovať si koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto nie je nepriateľská z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby táto interpretácia nebola svojvoľná, ale i formalistická a aby bola čo najústálenejšia (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010).

8. Sťažovateľ porušenie svojich ústavných práv uznesením najvyššieho súdu vyvodil z toho, že najvyšší súd sa odmietol zaoberať ním položenou právnou otázkou. Najvyšší súd túto právnú otázku odmietol zodpovedať, keď bol toho názoru, že od odpovede na túto otázku nezávisí správnosť rozhodnutia krajského súdu. Tak tomu aj skutočne je. Krajský súd sa s námietkou výkonu práv žalujúceho mesta v rozpore s dobrými mravmi vysporiadal celkom inak ako okresný súd. Zatiaľ čo okresný súd dospel k záveru, že na vzťah strán možno použiť § 135c Občianskeho zákonníka, keďže stavba sťažovateľa na pozemku mesta je neoprávnená, krajský súd (otázne, či správne) svoje rozhodnutie v časti, v ktorej sa vysporiadal s námietkou sťažovateľa, odôvodnil čiastkovým záverom o tom, že stavba sťažovateľa nie je neoprávnenou stavbou podľa § 135c Občianskeho zákonníka. Sťažovateľ však svoju dovolaciu otázku postavil na opačnom východisku, teda že na jeho vzťah k mestu ako vlastníkovi pozemku možno použiť § 135c Občianskeho zákonníka. Sťažovateľ tak vlastne dovolacou otázkou namietal nesprávnosť právneho posúdenia okresného, a nie krajského súdu.

9. Podľa § 432 ods. 1 a 2 Civilného sporového poriadku dovolanie nesprávneho právneho posúdenia možno odôvodniť iba tým, že rozhodnutie spočíva v nesprávnom právnom posúdení veci. Vzhľadom na to, že dovolanie podľa § 421 je prípustné proti rozhodnutiu odvolacieho, teda v prípade sťažovateľa krajského súdu, bolo nevyhnutné, aby sťažovateľ namietol nesprávne právne posúdenie obsiahnuté nie v rozhodnutí okresného, ale krajského súdu. Preto záver najvyššieho súdu, ktorý viedol k odmietnutiu jeho dovolania, ktorý spočíval v tom, že krajský súd svoje rozhodnutie nezaložil na právnej otázke, či mesto svoje právo na vydanie bezdôvodného obohatenia uplatňovalo v súlade s dobrými mravmi, nemožno považovať za svojvoľný či formalistický. To vylučuje, že by namietaným uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu ústavných práv sťažovateľa na súdnu ochranu a spravodlivé súdne konanie.

10. Vo vzťahu k rozsudku okresného súdu sťažovateľ namieta nesprávnosť právneho posúdenia súladu priznania bezdôvodného obohatenia užívaním pozemku mesta jeho stavbou v súlade s dobrými mravmi za situácie, že mesto sa proti nemu svojich nárokov nedomáhalo spôsobom predpokladaným v § 135c Občianskeho zákonníka. Túto námietku sťažovateľ použil v odvolaní proti rozsudku okresného súdu a svojším spôsobom – záverom, že nejde o neoprávnenú stavbu, sa s ňou vysporiadal krajský súd v rozsudku, ktorým na jeho odvolanie rozsudok okresného súdu potvrdil. Táto právomoc krajského súdu vylučuje právomoc ústavného súdu vo vzťahu k rozsudku okresného súdu, a preto bola ústavná sťažnosť vo vzťahu k tomuto rozhodnutiu okresného súdu

pre nedostatok právomoci ústavného súdu podľa 56 ods. 2 písm. a) a § 132 ods. 1 zákona o ústavnom súde odmietnutá.

11. Tým istým ako vo vzťahu k rozsudku okresného súdu, sťažovateľ argumentuje aj vo vzťahu k rozsudku krajského súdu. Ako však už bolo uvedené, rozhodnutie krajského súdu vychádzalo z toho, že na vzťah sťažovateľa a mesta nemožno § 135c Občianskeho zákonníka vôbec použiť, keďže stavba sťažovateľa na pozemku mesta nie je stavbou v zmysle tohto ustanovenia. Tento záver krajského súdu, ktorého správnosti možno len ťažko prisvedčiť, však sťažovateľ nenamietol nielen dovolaním, ale ani ústavnou sťažnosťou, v ktorej nesprávnosť rozsudku krajského súdu stotožňuje s nesprávnosťou rozhodnutia okresného súdu. Proti tomuto rozhodujúcemu právnomu záveru krajského súdu tak sťažovateľ mohol podať dovolanie ako právny prostriedok nápravy, ktorý mu priznáva Civilný sporový poriadok. Tým, že ho nevyužil, je jeho ústavná sťažnosť podľa § 132 ods. 2 zákona o ústavnom súde v rozsahu proti rozsudku krajského súdu neprípustná a ako taká bola podľa § 56 ods. 2 písm. d) zákona o ústavnom súde v tomto rozsahu odmietnutá.

P o u ě n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 19. septembra 2024

Robert Šorl
predseda senátu